



Mart Võrklaev
Rahandusministeerium

11.01.2024 nr 1-5/24/14

Munitsipaalkoolide pidamiseks antava toetuse suurusest

Austatud rahandusminister

Vabariigi Valitsus kiitis 11. jaanuaril 2024 heaks korralduse „Toetusfondist üldhariduskoolide pidamiseks antava toetuse jaotus 2024. aastal“. Korraldusega jaotatakse kohaliku omavalitsuse üksustele üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus, mis on seadusena vastu võetud 2024. aasta riigieelarves ette nähtud. 2024. aasta riigieelarve seaduse § 3 lõike 2 kohaselt on selle toetuse suurus piiratud 485 490 000 euroga.

Korralduse lisas jaotatud toetus kogusummas 485 482 823 eurot mahub Riigikogu otsustatud piiridesse ning korraldus ja selle lisa on kooskõlas 2024. aasta kohta käiva riigieelarve seadusega. Samas on nimetatud korralduse seletuskirjas selgitatud: „Täiendavalt on Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi HTM) leidnud võimaluse tulemusvaldkonna „Tark ja tegus rahvas“ tegevuse „Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele“ arvelt suunata munitsipaalkoolide õpetajate palgatõusu toetuseks juurde 5,35 mln eurot, mida 2024. aasta riigieelarve eelnõu menetlemise raames ei olnud võimalik ajapuuduse tõttu toetusfondi ümber tõsta. Käesoleva eelnõuga jagatakse üksnes toetusfondi vahendid.“

Seletuskirjas on lisatud: „Kokku (koos HTM-st lisanduvate vahenditega) antakse valdadele ja linnadele 2024. aastal üldhariduskoolide pidamiseks toetust 490,8 mln eurot õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks ja täienduskoolituseks, koolilõunaks, õppekirjanduseks, tõhustatud ja eritoe tegevuskuludeks ning ranitsatoetuseks.“

Ka Vabariigi Valitsuse ametlik teade vastu võetud päevakorrapunkti kohta ütleb: „Eelnõuga jagatakse kohalikele omavalitsustele toetusfondist üldhariduskoolide pidamiseks ette nähtud vahendid kogusummas 485,5 miljonit eurot. Haridus- ja teadusministeerium lisab sellele summale oma eelarvest 5,35 miljonit eurot, mis on mõeldud õpetajate töötasu alammäära tõstmiseks. 2024. aasta riigieelarve menetlemisel ei jõudnud V[abariigi] V[alitsus] vastavat summat toetusfondi ümber tõsta, see jäi ministeeriumi eelarvesse ja jõuab nüüd kohalike omavalitsusteni HTMist ministri käskkirja alusel.“

Riigikontrolli hinnangul ei ole Vabariigi Valitsuse korralduse seletuskirjas ja heaks kiidetud päevakorrapunkti kohta antud ametlikus selgituses toodud lähenemine kooskõlas 2024. aasta riigieelarve seadusega ja riigieelarve raamseadusega. 2024. aasta riigieelarve seaduse § 3 lõike 2 kohaselt on kohaliku omavalitsuse üksuste üldhariduskoolide pidamiseks antava toetuse suurus 485 490 000 eurot. Vabariigi Valitsus ning haridus- ja teadusminister ei saa, ilma et Riigikogus oleks 2024. aasta riigieelarvet muudetud, otsustada käskkirjaga, et üldhariduskoolide pidamiseks antava toetuse suurus on 490,8 miljonit eurot ehk ca 5,35 miljonit eurot Riigikogus otsustatust rohkem.

Ka riigieelarve raamseaduse § 48 lõike 1 kohaselt määratakse toetusfondi suurus ja sellesse kuuluvad toetuste liigid riigieelarvega. Vabariigi Valitsus ei saa muuta riigieelarves fikseeritud üldhariduskoolide pidamiseks antava toetuse suurst. Rääkimata sellest, et haridus- ja

teadusminister saaks seda teha käskkirjaga. Seda seisukohta väljendasin Vabariigi Valitsuse liikmetele ka enne, kui nad 11. jaanuaril 2024 üksmeelselt Vabariigi Valitsuse korralduse heaks kiitsid.

Riigikontrolli hinnangul on 2024. aasta riigieelarve seaduse ning riigieelarve raamseaduse ühene mõte, et üldhariduskoolide pidamiseks antava toetuse suuruse otsustab Riigikogu. Toetust saab maksta ainult kohaliku omavalitsuse üksustele toetusfondis üldhariduskoolide pidamiseks antavalt realt, 2024. aasta riigieelarve seaduse § 3 lõikes 2 ette nähtud mahus ning kooskõlas riigieelarve raamseaduse paragrahvi 48 lõigetega 1 ja 2. Lisaraha ei saa maksta ministeeriumide valitsemisalade eelarvetest. Kui Vabariigi Valitsus soovib suurendada kohaliku omavalitsuse üksuste üldhariduskoolide toetussummat, peab ta esitama Riigikogule arutamiseks 2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu.

Rahandusministeerium on korralduse eelnõu vaikimisi kooskõlastanud ning aktsepteerinud seletuskirjas toodud lähenemist, et ministril on võimalik käskkirjaga muuta 2024. aasta riigieelarve seaduses Riigikogu fikseeritud üldhariduskoolide pidamiseks antava toetuse suurust. Palun Teilt kui eelarvepoliitika elluviimise eest vastutavalt ministrilt selgitust:

1. Millistest õigusaktidest lähtudes on Rahandusministeerium näinud võimalust, et haridus- ja teadusminister saab käskkirjaga suurendada 2024. aasta riigieelarve seaduses konkreetse summana ja sihtotstarbeliselt üldhariduskoolide pidamiseks antava toetuse suurust? Kas ajapuudus on asjakohane põhjus, et rahastada kohaliku omavalitsuse üldhariduskoolide erinevalt Riigikogus otsustatust?

2. Kui Rahandusministeeriumi hinnangul ei ole korralduse seletuskirjas viidatud moodus suurendada haridus- ja teadusministri poolt Riigikogus 2024. aasta riigieelarve seaduses kehtestatud toetusfondi summat õigusaktidega vastuolus, siis kas selle käsitle kohaselt on prioriteetide ümberseadmisel võimalik täiendavalt suurendada kohaliku omavalitsuse üksuste üldhariduskoolide toetussummat ministeeriumide valitsemisalade eelarvetest ilma 2024. aasta riigieelarve seadust muutmata?

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Janar Holm
riigikontrolör

Koopia: Madis Kallas, regionaalminister
Kristina Kallas, haridus- ja teadusminister